

VÅGA
VISA

SAMVERKAN OM UTVÄRDERING

**Pilens förskola
Nacka kommun**

**Carina Brännmark Danderyds kommun
Inger Dobson Ekerö kommun
Marina Wahlund Sollentuna kommun
v 44 2016**

Innehållsförteckning

VÅGA VISA	3
FAKTADEL	4
OBSERVATIONENS METOD	5
SAMMANFATTNING	5
<i>Sammanfattande slutsats</i>	6
<i>Starka sidor</i>	7
<i>Förbättringsområden</i>	7
MÅLOMRÅDEN	8
<i>Normer och värden</i>	8
<i>Utveckling och lärande</i>	10
<i>Ansvar och inflytande för barn</i>	16
<i>Förskolechefens ansvar</i>	18
JÄMFÖRELSE MED TIDIGARE OBSERVATION	21
REFERENSER	21

Kommentar från förskolans ledning till observationsrapporten

2122

VÅGA VISA

VÅGA VISA är ett utvärderingssamarbete inom utbildningsområdet mellan Danderyd, Ekerö, Nacka, Sollentuna, och Upplands Väsby.

Syftet med VÅGA VISA är att öka måluppfyllelsen i förskola och skola genom att utvärdera verksamheten på uppdrag av de politiska nämnderna i respektive kommun.

Metoderna omfattar idag tre delar: kundenkät, pedagogers självvärdering samt kollegiala observationer, och genomförs i både kommunala och fristående förskolor, grundskolor och gymnasieskolor.

VÅGA VISA:

- baseras på läroplaner för förskola och skola
- utgår från ett barn- och elevperspektiv
- stödjer det systematiska kvalitetsarbetet
- jämför kommunernas förskolor och skolor
- sprider goda exempel och bidrar till lärande och utveckling

Observationer inom Våga Visa

Observationerna genomförs av erfarna pedagoger och skolledare med pedagogisk högskoleutbildning. Observatörerna bildar lag som besöker en förskola i en annan kommun. Observationerna utgår från läroplanerna och gäller följande målområden:

- Normer och värden
- Utveckling och lärande
- Ansvar och inflytande för barn
- Förskolechefens ansvar

Observatörerna skriver en rapport där de beskriver och bedömer förskolans arbete och resultat inom målområdena, baserat på

- Observationer i verksamheten
- Intervjuer med personal och skolledning samt samtal med barn
- Förskolans styrdokument

Även fördjupade observationer kan genomföras, när kommunen beslutat om det. I fördjupade observationer avser observationen ett par av målområdena och eventuellt särskilda frågeställningar.

Mer information finns på VÅGA VISA:s hemsida på www.ekero.se/vagavisa

FAKTADEL

Förskolan/delenhetens namn:	Pilens förskola
Är verksamheten kommunal eller fristående? Om fristående ange ägare.	Fristående, Unike Förskolor AB, Atvexa AB
Antal avdelningar.	5
Ev. profil på förskolan.	

Statistik

Antal barn:	94
Antal pedagoger i barngrupp	18
Antal barn per pedagog (omräknat till heltidstjänst)	6,2
Antal legitimerade förskollärare.	6

Organisation /Ledning

Hur är ledningen organiserad? (finns ledningsgrupp, andra ledningsfunktioner)	Pilens förskolechef arbetar 50% i barngrupp och 50% som chef tom 31/10 2016 därefter 100% som förskolechef med utökat ansvar för administrativa uppgifter inom Unike. Varje avdelning har en arbetslagsledare som ingår i förskolans ledningsgrupp. Ledningsgruppen har möten en gång i veckan samt ett par planerings/utvärderingsdagar per år. Ledningsgruppens funktion är att driva förskolans kvalitetsarbete samt den pedagogiska utvecklingen i verksamheten.
Ledningsresursens årsarbetstid på förskolan.	Förskolechef 50 %

OBSERVATIONENS METOD

Före och under observationen läser vi tre observatörer på förskolans hemsida och i de dokument som vi fått hemskickade från förskolan.

Vi besöker förskolans fem avdelningar.

Vi observerar rutinsituationer, samlingar, utevistelse, skogsutflykt och under friare aktiviteter.

Vi intervjuar Bågen, Eknäs och Pilens två förskolechefer.

Vi intervjuar två arbetslagsledare och en barnskötare.

Vi samtalar med flera pedagoger och barn under vårt besök.

Övrig tid reflekterar, diskuterar och skriver vi i rapporten.

SAMMANFATTNING

Sammanfattande slutsats

Pilens förskola ligger i ett villaområde i Saltsjöbaden och består av fem åldersindelade avdelningar. Förskolan ägs av Unike AB. Företaget driver tre förskolor, Bågen, Eknäs och Pilen, alla belägna i Nacka kommun. Förskolorna har en tydlig organisation med gemensamt utarbetade styrdokument. På förskolorna finns också en pedagogisk utvecklingsledare som kontinuerligt träffar alla enhetens arbetslag och vägleder dem i deras arbete mot uppställda mål.

Varje avdelning på förskolorna utarbetar egna metoder och arbetssätt med utgångspunkt från en gemensam verksamhetsplan. Pilens förskola har efter utvärderingar och analyser valt att arbeta med tre prioriterade mål under verksamhetsåret; *Matematik, Lärplattan och Pedagogisk lärmiljö*.

Vi möter glada och nyfikna barn och pedagoger som välkomnar oss till sin förskola. Pedagogernas gemenskap och arbetsglädje bidrar till trygghet och trivsel. Pedagoger berättar de att de är stolta över att jobba på sin förskola, att det finns en bra grundstruktur - det är högt i tak och man blir väl emottagen - de kan varmt rekommendera sin förskola.

Pedagogernas medvetna arbetssätt med barns språkutveckling som också inkluderar deras användande av *TAKK*¹ leder till utveckling och lärande.

Den stimulerande och varierande utomhusmiljön bidrar också till utveckling och ett lustfyllt lärande. Runt förskolans byggnad finns en stor gård med tillgång till naturliga lekmiljöer, lekredskap m.m. I närmiljön finns flera skogsområden som förskolan ofta besöker.

Det systematiska kvalitetsarbetet ger alla delaktighet och är tydligt utformat med dokument som beskriver arbetets gång med reflektion, dokumentation, utvärdering och analys.

Den pedagogiska dokumentationen behöver fördjupas för att synliggöra och säkerställa barnens utveckling och lärande. Arbetet med modern teknik kan utvecklas för att användas som ett pedagogiskt verktyg för barns reflektioner och lärande, deras sökande efter ny kunskap och till kommunikation.

Förskolan behöver utveckla ett likvärdigt förhållningssätt som ger alla barn ansvar och inflytande samt samma förutsättningar till utveckling och lärande.

---

¹ En metod där tecken används tillsammans med tal som stöd för språkutveckling.

Starka sidor

Pedagogernas gemenskap och arbetsglädje bidrar till trygghet och trivsel för alla på förskolan.

Normer och värden

Pedagogernas medvetna arbetssätt med barns språkutveckling som också inkluderar deras användande av TAKK leder till utveckling och lärande.

Utveckling och lärande

Den stimulerande och varierande utemiljön bidrar till utveckling och ett lustfyllt lärande.

Utveckling och lärande

På förskolan finns en tydlig struktur av det systematiska kvalitetsarbetet.

Förskolechefens ansvar

Den kontinuerliga handledningen till pedagogerna bidrar till att ytterligare utveckla arbetssätt och metoder.

Utveckling och lärande Förskolechefens ansvar

Förbättringsområden

Den pedagogiska dokumentationen behöver fördjupas för att synliggöra och säkerställa barnens utveckling och lärande.

Utveckling och lärande

Arbetet med modern teknik kan utvecklas för att användas som ett pedagogiskt verktyg för barns reflektioner och lärande, deras sökande efter ny kunskap och till kommunikation.

Utveckling och lärande

Ett gemensamt förhållningssätt hos förskolans pedagoger kan utarbetas som ger alla barn ansvar och inflytande samt förutsättningar till utveckling och lärande.

Normer och värden Utveckling och lärande Ansvar och inflytande

MÅLOMRÅDEN

Normer och värden

Beskrivning

Värdegrundsarbetet

Vi möter barn och pedagoger som välkomnar oss till sin förskola.

Arbetslagsledarna berättar att de arbetar mycket med allas lika värde och att värdegrundsarbetet är levande både i personal- och barngruppen. Under hösten tar pedagogerna fram en nulägesanalys över barngruppen som ligger till grund för fortsatt arbete. De berättar att de i samlingarna arbetar med hur de ska vara mot varandra, med kompissolar och känslorollar. De yngsta barnens pedagoger beskriver att de är väldigt nära barnen, de är i nuet och de visar konkret hur barnen ska vara mot varandra. Vi ser ingen dokumentation av detta arbete på avdelningarna.

De tre förskolorna har en gemensam *Likabehandlingsplan*. Varje förskola gör dock kontinuerligt sina egna utvärderingar och nulägesbeskrivningar utifrån den. Barnens åsikter hämtas in vid samtal i verksamheten. Vi ser att miljön tilltalar både pojkar och flickor och att de leker mycket tillsammans i alla förskolans rum. Vi ser också barnbokslitteratur som handlar om genusfrågor och barns lika värde.

Vid intervju med pedagoger berättar de att de är stolta över att jobba på sin förskola, att det finns en bra grundstruktur på förskolan - det är lätt att börja jobba här, att komma in i arbetet - det är högt i tak och man blir väl emottagen - de kan varmt rekommendera sin förskola och maten är magisk.

Förhållningssätt

Cheferna berättar för oss att de aktivt arbetar med att det på samtliga förskolor ska råda ett gemensamt förhållningssätt. Alla som kommer till Unikes förskolor ska få samma bemötande. Vi ser att pedagogerna möter både barn och föräldrar på ett välkomnade och respektfullt sätt.

På förskolan råder en lugn stämning. Pedagogerna befinner sig fysiskt på barnens nivå, sitter ner på golvet eller på låga stolar. När de yngre barnen vaknar råder lugn och ro. En i taget får de vakna och sedan "morna" sig. Några barn sover utomhus och pedagogerna har god uppsikt över dem då vagnarna står intill fönstret på avdelningens altan. Två av barnen sover inte, pedagogerna läser en saga och sedan kan barnen ägna sig åt olika aktiviteter som t.ex. rita, lägga pussel eller forma Play Dohdeg. Ordet "varsågod" används flitigt.

Ett par barn går mellan avdelningarna då det finns en dörr som förbinder dem. Pedagogerna är noggranna med att meddela varandra när så sker.

Pedagogerna finns nära barnen, stöttar de barn som har behov av det och hjälper till att med öppna frågor utveckla leken vidare. De vägleder de barn som inte hittar någon sysselsättning eller har svårt att komma in i leken.

Arbetslagsledarna berättar i intervju att de arbetar med att vara nära barnen och stötta när det uppstår konflikter, vilket vi oftast ser. Vi ser också några tillfällen då pedagogerna inte uppmärksammar konflikter mellan barnen eller när barnen försöker få hjälp av en vuxen utan att lyckas. Vid några tillfällen ser vi att vuxnas frånvaro lämnar barnen i situationer de inte hanterar och där det uppstår konflikter som de inte själva kan lösa. Vi hör också pedagoger som inte lyssnar in barnen.

Arbetsklimat för barn

Pedagogerna delar in barnen i mindre grupper då de har behov av det. Många rum är uppdelade med rum i rummen med olika material och barnen kan självständigt välja vart de vill vara, vilket vi ser bidrar till ett gynnsamt arbetsklimat.

Arbetsklimatet på förskolan är oftast lugnt. Barnen kan själva välja aktivitet och hämta material. Vi ser ett barn som hämtar pennor och börjar rita i en bok. Pedagogen lyfter då snabbt upp barnet till bordet och överlämnar ett stort papper som det sedan fortsätter att rita på. Pedagogen använder ett positivt tilltal och vägleder barnet genom att säga "Vi ritar på papper".

Bedömning i text

Det finns till stora delar en gemensam och förankrad syn på verksamhetens värdegrund bland pedagogerna, vilket vi ser bidrar till trygghet och trivsel.

Det finns i relativt stor utsträckning ett arbete med att utveckla en förståelse för alla människors lika värde. Pedagogerna använder flera metoder tillsammans med barnen.

Det bedrivs till stora delar ett systematiskt arbete mot diskriminering och kränkande behandling med utgångspunkt från en plan. Planen är välkänd för alla, den är tydlig och beskriver också arbetsmetoder för arbetet.

Det finns i hög grad ett respektfullt förhållningssätt mellan pedagogerna på förskolan. Det finns till stora delar ett respektfullt förhållningssätt mellan pedagoger/barn och barn/barn men kan fördjupas för att alla barn ska få samma förutsättningar till ansvar och inflytande.

Hela verksamheten präglas till stora delar av ett arbetsklimat som gynnar barnens lärande.

Bedömning enligt skala²

Stora brister i kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
1,0	2,0	3,0	4,0
☐	☐	☐	☒

Utveckling och lärande

Beskrivning

Hur förskolan arbetar för att skapa förutsättningar för utveckling och lärande

I förskolans verksamhetsplan beskrivs deras tre prioriterade målområden; *matematik, lärplattan och pedagogisk lärmiljö*. Här finns gemensamt framtagna metoder, arbetssätt och kriterier för att uppnå målen.

På förskolan finns en grundstruktur för återkommande rutiner. Pedagogerna berättar att de dagligen stämmer av barngruppernas intressen och planerar innehållet i verksamheten utifrån det.

På avdelningarna finns gott om material i form av t.ex. böcker, pussel, färg, stafflier och papper som inbjuder till aktiviteter som utmanar exempelvis språk, matematik, skapande, lek, kreativitet och avskildhet. Vi ser också miljöer med stora mattor på golvet med olika tema, t.ex. världen, djungeln och bondgården. Leksaker ämnade för dessa mattor finns bredvid och är tillgängliga för barnen.

Hos de äldsta barnen har pedagogerna utformat en skapandehörna med en mängd olika material. Efter att de tillfört limpistoler ökade intresset för skapande aktiviteter. För att utmana barnen ytterligare i detta arbete har de fått göra skisser till sina byggen och skapar därefter. Pedagogerna beskriver att barnens sociala förmåga har ökat med detta och att de samspelar mycket i denna hörna.

Pedagogerna säger att de hela tiden medvetet arbetar med barns språkutveckling och att de strävar efter att använda ett rikt och nyanserat språk i kommunikation med barnen. Flera på förskolan har fått eller får just nu utbildning i *TAKK*. Vi ser att flera pedagoger använder detta i många sammanhang för att förstärka det talade språket. De berättar för oss att de märker att barnen bl.a. blir mer fokuserade och lyssnande när tecken också används.

1.0 ² Stora brister i kvalitet

Verksamheten har stora förbättringsbehov

2.0 Mindre god kvalitet

Verksamheten bedöms sammantaget ha mindre god kvalitet och har flera förbättringsområden

3.0 God kvalitet

Verksamheten har i huvudsak god kvalitet med vissa förbättringsområden.

4.0 Mycket god kvalitet

Verksamheten uppvisar goda lösningar och förhållanden som visar att den kommit långt i sin strävan att nå målen.

På förskolan finns många böcker och vi noterar att pedagogerna ofta läser och diskuterar utifrån böckerna tillsammans med barnen. De sjunger, dramatiserar, använder många olika rim och ramsor m.m. Vi ser att barnens retoriska förmåga uppmuntras då de ofta leker förskola tillsammans och samlas då spontant i en samlingsring. Här kan ett barn "läsa" ur en bok för de andra samtidigt som det ställer frågor till sina kompisar som glatt svarar. Några barn skriver egna närvarolistor med barnens namn som de använder till att ropa upp varandra. Alfabet med bokstäver och tecken finns uppsatt på väggar som pedagogerna uppmuntrar barnen till att använda om de behöver när de skriver.

Arbete med matematik är ett prioriterat utvecklingsområde på förskolan. "Vi har lyft det för att vi behöver utveckla och förtydliga matematikområdet", berättar arbetslagsledarna. Vi försöker synliggöra för oss och barnen hur matematiken kan utvecklas i vardagen. Exempelvis spanar pedagogerna på de yngre barnen för att se vad de gör som belyser matematik. De noterar att barnen hela tiden sorterar och klassificerar och skaffar då ändamålsenligt material som barnen kan utforska. På avdelningen finns bl.a. många kartonger som barnen får sortera och använda som tåg. Här får de in ord som många - långa - korta - breda - m.m. De frågar barnen om de får plats i kartongen - om den är för stor - lagom eller för liten?

Vid ett handledningstillfälle får pedagogerna på en avdelning för de yngre barnen berätta hur de arbetat med vatten i olika aktiviteter med barnen. Handledaren stöttar pedagogerna att se hur de också får in matematik i detta arbete. Vi ser att barnen ofta står bredvid varandra vid de långsmala handfaten med en mängd av material som de tillsammans använder till att ösa, hålla, mäta och på andra sätt utforska vatten, med eller utan skum.

Vi ser en grupp barn som tillsammans med en pedagog klipper sugrör och trär på en tråd, tråden mäts upp så att den blir lika lång som barnet. Pedagogen mäter också barnet med måttband och tumstock för att se hur långt barnet är i cm.

På avdelningarna finns siffror, reflexer, geometriska figurer, kulor i burkar, ljusbord etc. Flera av de yngre barnen bär på flaskor som innehåller olika mängder färgat vatten, de kan vara fyllda till hälften, en fjärdedel eller helt fulla. Pedagogerna säger att de används lika gärna till matematik som till att "mata babyn" med.

I samlingsringen finns barnens porträtt i form av geometriska figurer. Pedagogerna säger "XX kan du sätta dig på din triangel?" Vi ser de geometriska figurerna "Kaj kvadrat, Cilla cirkel och Tim triangel" fastklistrade på golvet, där det också finns stora "fötter" med stora, tydliga siffror.

Pedagogerna berättar att de har fantastiska närmiljöer och att de ofta går iväg till skogen där de kan samla in naturmaterial som kan användas både utomhus och inomhus för skapande aktiviteter. Pedagogerna på de yngsta barnens avdelningar tar tillvara på det som finns i den allra närmaste miljön genom att de utforskar exempelvis maskar, sniglar och snäckor. De säger att det är så tacksamt att arbeta med de yngre barnen som är så vetgiriga. "Vi tittar, sjunger och går iväg på små promenader".

Förskolan deltar också årligen på kommunens skräpplockardagar och gör då fint på gården.

Föregående år var teknik ett prioriterat område. Förskolan skapade tekniklådor tillsammans med barnen som de fortfarande använder. Barnen fick också ta med sig olika tekniska prylar som de tillsammans utforskade. De yngsta barnen undersökte hur klädnypor, dragkedjor, av- och påknappar för att tända och släcka lampor och hur ett tangentbord fungerar. Vi ser en aktivitetstavla på en avdelning. Där finns en tröja att knäppa, skor med kardborrband, hjul att snurra, en tröja med dragkedja m.m.

Förskolans kök är *KRAV*-certifierat vilket innebär att minst 25 % av förskolans råvaror är *KRAV*-godkända. Köket är centralt placerat på förskolan med en stor matsal. Vi ser att kökspersonalen och förskolans övriga pedagoger har ett nära samarbete och alla berättar att de är väldigt nöjda med maten som serveras.

Förskolans kock har ”hemkunskapsundervisning” med barn från cirka tre års ålder. De får också komma ut till honom i köket och vara med och göra mellanmål, berättar pedagogerna.

På avdelningarna finns lådor där barnen kan sortera papper, plast och kartong.

Hur modern teknik integreras i lärandeprocessen

Vi ser lärplattor i verksamheten och ett barn som arbetar med en app. Pedagogerna berättar att de började arbeta med QR-koder och hade stora visioner. De kopplade färger och sånger till koderna och hade tankar om dokumentationer med bild och reflektion men nätuppkoppling på förskolan fungerar inte tillfredsställande vilket bidrar till att arbetet avstannat i väntan på åtgärd.

Barnen får ta del av en film som pedagogerna spelat in under en utflykt i skogen där de gestaltar “Bockarna Bruse”. Filmen visas på en filmduk med hjälp av en projektor och barnen ges tillfälle till att reflektera över sin aktivitet. Under vilostunden efter maten ritar några barn spontant teckningar från utflykten, vilket pedagogen fotografer med lärplattan.

På förskolan finns ett nyöppnat instagramkonto vilket dock inte aktivt används.

Hur verksamheten anpassas till barn i behov av särskilt stöd

Unike har ett dokument som beskriver förskolornas strategier och metoder för arbetet med barn i behov av särskilt stöd. Här kan vi läsa att barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling skall ges den omsorg som deras speciella behov kräver. Pedagogerna ska sträva efter att barnets behov av särskilt stöd tillgodoses i den ordinarie verksamheten och att miljön på avdelningen bör vara strukturerad men också inspirerande och kreativ. Tillsammans med barnets vårdnadshavare planeras arbetet som dokumenteras samt följs upp kontinuerligt.

Pedagogerna berättar att de arbetar efter planen. Ofta observerar de först lite extra de barn som eventuellt behöver extra stöd. Därefter kan de få riktad handledning av den pedagogiska utvecklingsledaren. Förskolechefen kan lotsa vidare om någon form av extra resurstöd behöver sökas från kommunen. Stödet kan bestå av extra resurstimmar eller nedskrivning av antal barn i grupperna. På förskolan finns en mindre grupp där pedagogerna bl.a. arbetar extra med språkstöd med stöttning av kommunens logoped samt med tecken. Förskolan kan också vid behov konsultera kommunens psykolog.

Hur verksamheten anpassas efter barn med annat modersmål

På Unikes förskolor finns en gemensam handlingsplan för barn med annat modersmål. Här läser vi att de anser att modersmålsstöd i förskolan är en pedagogisk uppgift för pedagogerna i den dagliga verksamheten där arbetssätt, material och miljö anpassas till barnets behov. De poängterar att beskrivna aktiviteter inte är undervisning utan ett stöd inom förskolepedagogiken i förskolan. För att stödja flerspråkiga barn ska de bl.a. arbeta med att stärka barnets modersmål, att stärka barnets identitet och se flerspråkighet och mångfald som en tillgång.

Pedagogerna berättar för oss att det är väldigt få barn med annat modersmål på förskolan och berörda föräldrar har inget direkt önskemål om något extra stöd utifrån. På förskolan sjunger de ibland sånger på andra språk och räknar tillsammans på engelska.

Dokumentation av barns läroprocesser

Vi ser flera dokumentationer på väggar men med få reflektioner som beskriver barns läroprocesser. Barnen har inga pärmar där de kan följa sin utveckling över tid men de har mappar där de samlar sina alster. På avdelningarna finns gemensamma pärmar med dokumentationer av olika aktiviteter.

Pedagogerna berättar under intervju att de medvetet valt bort att arbeta med portfoliopärmar eller på annat sätt samla dokumentationer av det enskilda barnets lärande. De säger också att detta är ett gemensamt utvecklingsområde på hela förskolan.

Miljön som stöd för lärandet

Förskolans lokaler är relativt nya och ändamålsenligt byggda. Varje avdelning består av ett stort rum som är uppdelat med små "rum i rummen" med material för olika aktiviteter och lekar. Här finns också ett mindre rum som ofta används som byggrum med varierande material för detta. Gemensamma hallar och tvättrum med toaletter finns på husets båda sidor. Mitt i huset finns kök och en stor matsal som också dagligen används exempelvis för skapande aktiviteter.

Gården som löper runt förskolans byggnad är uppdelad i flera mindre gårdar. De yngsta barnens avdelningar har var sin gård med grind emellan. På gården finns stora sandlådor, gott om redskap för vattenlek, cyklar och andra motoriska utmaningar. Vi ser att barnen är "gemensamma" så till vida att de kan gå mellan gårdarna med hjälp av en pedagog.

Här finns ett stort rektangulärt bord som vi ser barnen använda som ritbord och byggarbetsplats. Här finns också löst material som stimulerar till olika byggkonstruktioner.

Samverkan med samhälle, arbetsliv och högre utbildning

Förskolan har flera förskollärare som har VFU³-utbildning och tar emot lärarstudenter från universitetet, vilket pedagogerna ser som en tillgång och inspirationskälla i verksamheten.

Nacka kommun har en kulturplan för sina förskolor och bidrar med en kulturpeng för alla barn över tre år. På förskolan finns nu en kulturgrupp som arbetar med att ta fram förslag till kulturaktiviteter. Tidigare år har förskolan bl.a. besökt någon teaterföreställning eller själva bjudit in en teatergrupp. Bl.a. besökte en musikteatergrupp förskolan och arbetade tillsammans med barnen. Därefter bjöds föräldrar att tillsammans med sina barn besöka teatergruppen som genomförde en uppföljningsföreställning i närheten. En sång/dramapedagog har också inbjudits till förskolan några gånger och har då vävt in något aktuellt tema som förskolan arbetar med.

Förskolan besöker ofta närliggande skogsområden och parker. De äldsta barnen gör längre utflykter speciellt under vårterminen. De gör t.ex. dagsutflykter till Erstavik och tar med lunch och de besöker museer. De har också utifrån intresse hos barnen åkt tåg in till stan och tittat på olika byggnader. Varierande byggen under temat *Stockholm* ser vi dokumenterat i ett byggrum som barnen stolt visar oss.

Bedömning i text

Verksamheten är i hög grad strukturerad och undervisningen utgår från läroplanen vilket är tydligt i alla dokument och i förskolans arbetssätt.

Vi ser att barnen till stora delar får prova på olika arbetssätt och arbetsformer genom det tillgängliga material som miljöerna erbjuder. Arbetssätt som stimulerar till såväl självständigt arbete som samarbete mellan barnen i deras lärande förekommer i hög grad och de ges möjlighet att utvecklas så långt som möjligt. Utforskande och kreativa arbetssätt förekommer till stora delar och varierande estetiska arbetssätt används som verktyg i läroprocessen.

Språkutvecklande arbetssätt förekommer i hög grad. Pedagogerna stärker detta arbete med att komplettera det talade språket med tecken. Arbetssätt som utvecklar barnens matematiska samt förmågor inom naturkunskap förekommer till stora delar. Miljö och material stärker detta arbete.

Arbetet med modern teknik förekommer i viss mån men kan utvecklas för att användas som ett pedagogiskt verktyg för barns reflektioner, lärande och kommunikation. Deras sökande efter ny kunskap ger dem större förutsättningar för att utveckla sina förmågor till ett källkritiskt tänkande.

---

³ Verksamhetsförlagd utbildning för studenter från lärarhögskolan.

Verksamheten anpassas i hög grad för barn i behov av särskilt stöd. Vi ser att barn i behov av särskilt stöd inkluderas i verksamheten och vi ser att det finns väl fungerande strategier och metoder för detta arbete.

Verksamheten anpassas i viss mån för barn med ett annat modersmål. Det finns väl fungerande strategier och metoder för detta arbete.

Dokumentation av barns läroprocesser förekommer men vi saknar dokument där barn kan följa sin utveckling och sitt lärande och vi saknar dokument med deras reflektioner. Dokumentationen används till stora delar för att utveckla verksamheten.

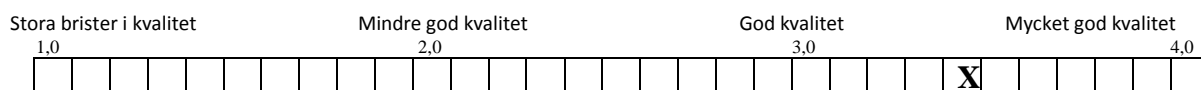
Föräldrar har stor möjlighet att kontinuerligt ta del av befintlig dokumentation.

Lärandemiljön inomhus är till stora delar stimulerande, utmanande och mångsidig. Utomhus är miljön i hög grad stimulerande, utmanande och mångsidig. Vi ser att pedagogerna har arbetat med att skapa en mångsidig, kreativ och spännande utemiljö.

Samverkan med samhälle, arbetsliv och högre utbildning sker i stor utsträckning i det pedagogiska arbetet bl.a. genom lärarstudenter via Universitetet.

Närområdets möjligheter tas i hög grad tillvara i verksamheten. Förskolans alla avdelningar besöker ofta närliggande skogar och tar tillvara på dess möjligheter att ytterligare utveckla läroprocesser. De äldre barnen ges många möjligheter att göra längre utflykter.

Bedömning enligt skala

Ansvar och inflytande för barn

Beskrivning

Ansvar för det egna lärandet

Vi ser vid flera tillfällen att barnen får ta ansvar för sitt lärande speciellt vid rutinsituationer.

Barnen går efter utevistelsen in i små grupper och uppmuntras att klä av sig själva, hänga upp sina kläder och tvätta sina händer. Under en samling med de yngsta barnen används en trumma när de sjunger en "namnsång". Under tiden de sjunger barnets namn spelar det på trumman, sedan skickas trumman vidare till nästa. Vi ser att alla barn inväntar sin tur i lugn och ro. Barnen kan välja om de vill delta i samlingen.

Barnen uppmuntras att hjälpa varandra, hämta/lägga tillbaka saker och att själva kunna.

På flera avdelningar ansvarar veckans dukvärdar för att tillsammans med en pedagog duka till sin avdelning i matsalen. Vi ser när barnen dukat färdigt att de går fram till tavlan där det står vilken maträtt som serveras. Pedagoggen visar barnen med tecken och säger med ord vad de ska äta. Därefter går de in till övriga i gruppen och barnen presenterar maten med tecken och ord. De flesta barn får servera sig mat och dryck själva medan några blir serverade av pedagogerna. Efter maten dukar barnen undan efter sig och skrapar av sina eventuella matrester från sina tallrikar.

Efter vilostunden på en avdelning ser vi att barnen får plocka undan sina tillhörigheter och därefter berätta för en pedagog vad de vill göra. Pedagoggen säger att det ofta blir lugnare när barnen själva får välja en aktivitet att gå till.

Vi ser att barnen uppmuntras till att plocka undan efter sig innan de påbörjar en ny aktivitet.

Barnen har inte någon dokumentationspärm eller mapp där de kan följa sitt eget lärande över tid.

Demokratiska arbetsformer

Arbetslagsledarna berättar att de lyssnar mycket efter barnens önskemål. De spanar under höstens introduktionsperiod efter barnens intressen och har också en speciell mall för denna observation. De har däremot inget forum för ett mer formellt strukturerat inflytande som barnråd eller matråd på förskolan.

Vi ser att barnen vid flera tillfällen, när de vill olika saker, får rösta för att komma fram till ett gemensamt beslut.

Samverkan med föräldrar

Föräldrarna erbjuds föräldramöten och utvecklingssamtal en gång per termin. Inför utvecklingssamtalen får föräldrarna en blankett som beskriver syftet med samtalet samt en frågeställning att fundera över, "Vad är era förväntningar på verksamheten?". Dessutom ska de i förväg tillsammans med sitt barn och med stöd av ett par bilder som barnet valt ut reflektera över barnets intresse och vad det vill lära sig. Barnen närvarar inte under dessa samtal.

På förskolan finns en föräldraförening. Föreningen väljer representanter som medverkar tillsammans med förskolechef och en arbetslagsledare i förskolans samverkansråd som träffas två till tre gånger per termin. Här diskuteras t.ex. kundundersökning, prioriterade målområden, aktuell personalsituation.

Kommunens psykolog har haft en föreläsning på de yngre barnens föräldramöte som handlar om yngre barn och deras känslor där även föräldrar medverkat.

Alla avdelningar skriver avdelningsbrev till föräldrarna där de beskriver vad som hänt under veckorna, ofta med kopplingar och citat till förskolans läroplan. Förskolan bjuder också in till familjefrukost, gårdsfixardag, luciafirande, vernissage samt gårdsfest. Vi ser bl.a. olika vattenbanor som barnen har tillverkat tillsammans med föräldrarna under en gårdsfixardag.

Bedömning i text

Barn ges i relativt stor utsträckning möjlighet att ta ansvar för det egna lärandet och miljön.

Barns tankar, intressen och åsikter tas till stora delar tillvara i verksamheten. Barn ges i hög grad möjlighet att påverka sin egen situation i förskolan. Pedagogerna är lyhörda och fångar upp barnens intressen.

Barn har till stora delar inflytande över planering, arbetssätt, och innehåll.

Forum för demokrati fungerar i viss mån. På förskolan finns inga formella forum för demokratiska processer men vi ser att de äldre barnen spontant ges tillfällen till att få vara med och rösta. Vi saknar systematik och strukturella forum som stärker detta arbete.

Föräldrarna ges stor möjlighet att i dialog med förskolan påverka utvecklingen av innehållet i verksamheten genom att medverka i samtal, möten och besvara enkäter.

Bedömning enligt skala

Stora brister i kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
1,0	2,0	3,0	4,0
☐	☐	☒	☐

Förskolechefens ansvar

Beskrivning

Hur förskolechef leder den pedagogiska verksamheten

Det pedagogiska arbetet på Unike leds och samordnas av två förskolechefer, en som ansvarar för Bågen och Eknäs förskolor och en för Pilens förskola. Både är nyanställda som chefer sen augusti men har tidigare arbetat på förskolorna och är väl insatta i organisation och verksamhet. Pedagogerna berättar att de tycker det är bra att deras chef finns på plats varje dag på förskolan.

Förskolornas ledningsgrupper, som består av arbetslagsledare och respektive förskolechef, har gemensamt utformat gällande policydokument och verksamhetsplan. Verksamhetsplanen är gemensam för alla förskolor men alla avdelningar kompletterar med att formulera sina arbetsmetoder i den.

Förskolecheferna genomför utvecklingssamtal med alla pedagoger, först genom gruppsamtal på hösten och individuella på våren vilket också är ett lönesamtal. Pedagogerna får inför samtalen formulera sina egna personliga mål i linje med förskolans prioriterade mål, stämma av med arbetslaget och analysera och följa upp resultatet under det individuella samtalet.

Det systematiska kvalitetsarbetet

Förskolecheferna ansvarar för att systematiskt planera, följa upp, utvärdera och utveckla verksamheten.

De beskriver för oss och vi läser på förskolornas hemsida, där en utförlig beskrivning finns, hur det systematiska kvalitetsarbetet bedrivs. Förskolornas alla avdelningar reflekterar, dokumenterar och utvärderar verksamheten avdelningsvis på möten och tillsammans på planeringsdagar och analys och resultat fastställs. En ny plan upprättas med prioriterade mål.

Vi kan ta del av ett årshjul som sitter på en vägg där delar av det systematiska kvalitetsarbetet tydligt beskrivs.

Arbetet följs systematiskt genom en väl förankrad värdegrund, tydlig organisation, och ett arbetsmiljöarbete med ronder och besiktningar. Mötesforum genomförs kontinuerligt med ledningsgrupp, arbetslag, samtliga pedagoger m.m. Alla möten har en tydlig agenda. Cheferna berättar att barnen är delaktiga i detta arbete bl.a. genom den pedagogiska dokumentationen som bedrivs och genom intervjuer.

Föräldrarna är delaktiga främst genom att årligen besvara den kommunala kundenkäten, genom deras medverkan i samverkansgruppen och utvecklingssamtal.

Möjligheter till kompetensutveckling för personal utifrån verksamhetens behov

Förskolornas pedagogiska utvecklingsledare stödjer med pedagogisk handledning. Hon deltar på pedagogmöten och studiedagar samt möter varje arbetslag fyra gånger per termin. Vi får delta vid ett handledningstillfälle där pedagoger får hjälp med att utveckla arbetet och hålla fokus på de prioriterade områdena i den dagliga verksamheten. De får frågor som hjälper dem att se hur de i sitt arbete med vatten på de yngre barnens avdelning kan arbeta med matematik, lärplattan för dokumentation och reflektion samt hur de i sitt arbete utvecklar den pedagogiska lärmiljön för barnen.

Årligen genomförs utbildning i *HLR* kombinerat med brandutbildning och alla anställda har också genomgått utbildning i *Human Dynamics*⁴. De flesta av förskolans pedagoger har genomgått utbildning i *TAKK*. Gemensamma studiedagar med aktuellt innehåll och med koppling till verksamheternas behov hålls varje år i januari månad. Alla pedagoger uppmuntras till fortbildning och kan också själva föreslå föreläsningar som gagnar verksamheten. Nacka kommun erbjuder även kurser och föreläsningar som förskolan kan ta del av. T.ex. kan kommunens specialpedagog handleda pedagogerna i deras arbete med barn i behov av särskilt stöd.

Pedagogerna berättar att de ofta utbyter kunskaper och erfarenheter under deras möten.

Samverkan och övergångar inom verksamheten och mellan skolformer

Förskolans avdelningar samarbetar kontinuerligt med varandra och är välkända för hela förskolan, såväl för barn som för föräldrar. Pedagoger hjälps åt vid öppning och stängning, samarbetar på gården, tar hand om varandras barn när ordinarie pedagoggrupp har handledning m.m. De gör också ofta skogsutflykter tillsammans. Pedagogerna förbereder arbetet inför barnens byte till ny avdelning i god tid på våren. Berörda barn och pedagoger besöker varandra vid flertal tillfällen och när höstterminen börjar flyttar barnen till sin nya avdelning. Detta sker väldigt smidigt berättar pedagoger. Ibland följer en pedagog med barnen till den nya avdelningen för att stanna där.

Pedagogerna berättar att de har ett mycket bra samarbete med skolan inför skolstart. De flesta barn på förskolan börjar i samma närliggande skola medan några väljer två andra skolor i närheten.

---

⁴ En metod som bidrar till att utveckla självinsikt genom att visa på olikheter.

Barnen besöker skolan tillsammans med pedagoger och ibland även med föräldrar. Ett överlämningssamtal sker mellan förskola - skola där förskolan delger skolan hur de har arbetat tillsammans med barnen, vad barnen visar intresse för och om deras arbetssätt och metoder. Vid behov överlämnas information om enskilda barn i samråd med föräldrar.

Vi läser också i dokumentet att i början av juni månad börjar barnen tillsammans med ansvariga pedagoger planera den avslutningsfest som alla tre förskolor har på respektive förskola.

Bedömning i text

Förskolechef har i hög grad kunskap om verksamhetens pedagogiska kvalitet och arbetar i stor utsträckning för att utveckla verksamheten tillsammans med ledningsgrupp och medarbetare.

Förskolechef tar i stor utsträckning ansvar för att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp, utvärdera och utveckla verksamheten. Pedagoger medverkar till stora delar i det systematiska kvalitetsarbetet.

Barnen medverkar i viss mån i det systematiska kvalitetsarbetet men vi saknar systematik och strukturella forum som stärker detta arbete.

Föräldrar deltar i stor utsträckning i arbetet genom deras medverkan i olika forum och enkäter. Det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras i hög grad. Vi tar del av många dokument som är väl förankrade på förskolan.

Pedagoger erbjuds i hög grad kompetensutveckling som är kopplad till verksamhetens behov och det finns väl fungerande rutiner och former för samverkan och kunskapsutbyte mellan pedagogerna.

Det finns i hög grad en fungerande samverkan inom verksamheten och ett väl fungerande arbete med övergångar mellan skolformer.

Bedömning enligt skala

JÄMFÖRELSE MED TIDIGARE OBSERVATION

Föregående rapport är inte längre aktuell att jämföra med.

REFERENSER

Läroplan för förskolan, Lpfö 98/16

Bedömningsmatris förskola 2015

Metodbok observationer 2014

Rapportmall förskola 2015

www.skolverket.se

www.unike.se

Bilaga Likabehandlingsplan rev 070126

Dagordning – Reflektion 150908

Frågor till barnen om trygghet rev. 2016-10-06

Grupputvecklingssamtal

Grupputvecklingssamtal rev. 150918

Intervju rev. 160421

Mitt intresse ht-16

Nulägesanalys verksamhetens/avdelningens

Personliga mål 2016/2017

Välkomna till utvecklingssamtal rev.160421

Kopia av Pilen Checklista Personal

Nulägesanalys Fisken 2016-2017

Nulägesbeskrivning Molnet

Schema Pilens förskola vecka 32 2016

Fiskenbrevet v.35

Molnetbrev v. 38

Solenbrev

Stjärnanbladet v.38

Trädetbrev v36

Utvärdering av läsåret 2015-2016 Fisken

Utvärdering av läsåret 2015-2016 Molnet

Utvärdering av läsåret 2015-2016 Solen

Utvärdering av läsåret 2015-2016 Stjärnan

Utvärdering av läsåret 2015-2016 Trädet

Verksamhetsplan 2016-2017 Fisken

Verksamhetsplan 2016-2017 Molnet

Verksamhetsplan 2016-2017 Solen

Verksamhetsplan 2016-2017 Stjärnan

Verksamhetsplan 2016-2017 Trädet

Kommentar från förskolans ledning till observationsrapporten

Förskolans/skolans arbete med observationsrapporten

Våren 2017:

- Unikes styrgrupp utvärderar och analyserar
- Ledningsgruppen läser, kommenterar, analyserar, sammanfattar
- Arbetslagen läser och analyserar rapporten (sammanfattningen) på utvärderingsdagen i maj
- Arbetslagsledarna har rapporten som ett av underlagen till analysdagen i juni, sätter upp prioriterade mål
- Föräldrarna informeras om rapporten på samverkansmötena
- Detta sammantaget genererar i förbättringar för barnen.

Kommentar till observationens resultat

Unikes ledning delar bilden av Pilens förskola som rapporten ger. Resultatet ger en god bild av förskolan och vi har fått fatt i vilka områden vi behöver fortsätta att utveckla. Vi hade gärna kompletterat bilden av förskolan med intervju eller samtal med vår pedagogiska utvecklingsledare. Rapporten har gett oss bekräftelse på att vi har en väl fungerande organisation som stärker det systematiska kvalitetsarbetet. Vi kan ur rapporten utläsa att det systematiska kvalitetsarbete går som en röd tråd genom alla Unikes förskolor.

Förbättringsområden i observationsrapporten

Våren 2017:

- Förbättringsområdet med **likvärdigt förhållningssätt** kopplas till arbetet med Verksamhetsplanen och implementeras på pedagogmöten.
- Förbättringsområdet med **pedagogisk dokumentation** tas upp på handledning och pedagogmöten
- Förbättringsområdet med **modern teknik som pedagogiskt verktyg** är pågående ärende. Ledningen arbetar med att förbättra nätverket. Ledningen planerar även att under kommande år ta fram en IKT plan för företaget.
- Förbättringsområdena tas med på kommande analysdagar
- Vi kommer att ta hjälp av varandras styrkor på de olika förskolorna i Unike och använda oss av kollegialt lärande

Hösten 2017:

- Fortsatt arbete med alla förbättringsområden, ev kopplat till de nya prioriterade målen

Saltsjöbaden 20170119

Marianne Taxén

Förskolechef Pilens förskola

